

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit pectorale dominice passionis siue diuini amoris.
Quia salus vita [et] rede[m]ptio generis humani i[n]
passione d[omi]ni co[n]sistit ...**

[Aalst oder Antwerpen], 1486

Secundo o a[n]i[m]a mea dilecta vide filij dei secu[n]du[m] egressu[m] ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30803

tanto plus alijs de amore habuisse videt: qz plus ceteris magistris sequebat. Cogitare possumus qd iste discipulus fecisset nqurū t argentū lapidesqz p̄ciosos ac alia bona imobilia habuisse que pdere potuisset: si h̄c fugit q sola syndone amictus t tectus fuit. Adhuc tñ modicū i eo attēdere libet: q mox resupto vestimento rediit t dñi vestigia secutus fuit. Hieri eni potuit vt sub dubio noctis se turbis ducētiū ih̄m q̄si vn ex ip̄is imiscuit donec ad atriu p̄tificis cui notus erat puenit. Sed scire cupis o qia q̄s iste fuerit. Ad qd nō nulli estimat ynu ex domo illa fuisse ybi cenā manducauerat dñs ih̄esus cū discipulis suis. Alij vero Jacobū fratre dñi fuisse auctum at q similis eius erat. Oz beda t beatus gregorij i moralibus de Johāne euāgelista mentionē faciūt. Qui quānis erat oībus iunior i etate: nō tñ minor in caritate: qd melius t pfecti claret si attēdimus ipius corporalē p̄sentia: nō hic solū s̄z i morte filij dei si defuisse a cruce. Dūc symon petrus a lōge secutus fuit. H̄y duo sicut plus alijs amuerūt. Ita et plus alijs secuti sunt in passione: nec nō plus cucurrite rūt in audita resurreccioē. Timor retraxit: s̄z amor attraxit. Utinā bone ih̄esu amor tuus dulcis i me absorbeat timore: qz hoc eēt placitū atē te vt sumime diligerez te ex isto p̄rio egressu quē vtrūqz masticauit: i quo caritas resplendet in te vt traheremur alliceremur ad te: veniamus cum discipulis t perseueremus apud te. Et hec de primo egressu.

Ecundo o aia mea dilecta

 vide filij dei secundū egressuz: q̄ ē ab orto ad annē do-
mū. **T**hā iste egressus fuit valde penalis pp̄t q̄tuor
p̄rio: qz atrocis ductus. Secundū qz veracit virgini matri nun-
ciatus. Tertio: qz neq̄ter ibidē interrogatus. Quarto: qz cofusiblē
lit negatus. **C**Quo ad primū excutere o aia a torpore t expgis-
cere ab iniquoz clamore t furore vidēdo qd p̄ te patif ih̄elus
dei filius pre amore. **N**ā illas delicatissimas manus ligauerūt
ip̄m̄qz p̄cusscrūt t cōculauerūt: nec sibi in aliquo pepercerūt:
q̄si nulla cōpassiō dignus foret: qui tñ tāta misericordia singu-
loz ē miseras p̄ficit. **V**ic fidelis deuotio perscrutat factū tā
crudele dices. **L**ū velut agnus corā tondente se obmutuit t se
libere capere pm̄sit: cur ille beluinus populus in tā mitē t p̄iu
tā atrocit exarsit: Ad quod triplex cā impulit. **P**riā iude p̄ditio
ris suasio siue solatio. Secunda: q̄si ap̄lior x̄pi cofusio. **T**ertia sa-
tri mystery insinuatio. **D**e p̄rio p̄z ex prehabitatis: q̄ impius

traditor consuluit eis ut tenerent ipsum et dicceret eante: ne corū
valeret manus effugere. Huius genitilis consilij nō imemores: sed inge-
ti de exhibitis beneficis et negligentes: nihil omitterebat eorum
que certe custodie quouis poterat modo quamquam atrocissimo de-
seruire. Unus oīia mea noli tātā penā negligere: sed stude ex in-
timis tā pio dñō cōpati: et ipsius gemitiis ne inaniter sed affe-
ctualiter cōmoueri. ¶ De scūdo ēt claret: quā in ligatura forti et
patēti cunctis obuiantib⁹ ostendebant eū morte dignum iuxta
ritū iudaicū. Quācunqz enim prehidi tradebant vincum: quasi
aperta facie declarabant hūc morte plectēdū: quod valde erat
in capti confusione: et in cripere volentium non modicam co-
hibitionem. ¶ De tertio videlicet sacro mysterio ribaldis ec-
culto: o anima mea scito qđ peccatis ligata et funib⁹ dyaboli
circumincta eras: et eterne mortis vinculis obligata. Ez quia
domini ihesus te a vinculis venit soluere. vincula pro te digna-
tus est suscipere. Et quia in orto siue paradyso deliciarum adā
prothoplaustus furtum cum latrocino quodammodo commi-
sit quando cibum vetitum gustauit: cuius rei causa totū gen⁹
humanum a temptatore comprehensum tenebatur obnoxius.
Ideo secundus adam pro expiatione et rei absolutione in orto
orationum suarū ymbribus irrigato: quasi quodam nouo pa-
radiso comprehendi se voluit ut latro: quatenus dum iniūbi-
lis visibiliter apparens caperetur in innocentia sua: homo pec-
tator absolutus redderet a culpa sua. Sed quare ad annam du-
ctus fuit: cum tamen illo anno pontifitum nō habuit: scire de-
sideras affectanter: et ideo audi et ruminas: ut deuotionem inde-
haurias abundanter. Nempe pluribus de causis id legimus
contigisse. ¶ Una est quia illa domus anne prior ipsis in via ec-
currebat: qua propter nō sine ipsius contemptu euidenti cerne-
rentur eam pertansisse: et ab illius ingressu abstineisse. ¶ Alia
est: illa turba captiuas tumultū populi formidabat: presertim si lo-
giori via progressi fuissent. ¶ Tertia est: quia id ipsum de volū-
tate cayphe fore multum presumebant. Volebat enī cayphas
socrum suum in hoc honorare: ut ex consequēti diuino occul-
to iudicio: qui erant affines in sanguine: sociarentur in scelere.
¶ Quarta causa est: quia in hoc quedam reverentia extrinseca
relincebat. Nam iste annas qui cayphe habebat sororem: erat
senior caypha Iuditium enim primo ad seniorēs forebatur: et
sic quodammodo eorum iudiciū in stius ceteris sebat: r. Compla-
cuit igitur cayphe ihesum ab anna prius condempnati: ut ipse

excusabilior posset in sententiando reputari. Sed singula bene
masticanti non videbitur quisq; eorum digne excusandus : cū
vterq; ad pontificatum ambitiose reperiatur sublimatus. **N**az
primi paralipomenon. 23. dicitur: q; dauid vigitiu[m] sacer
dotes instituit: t vnum summū inter eos: qui per totam vitā
suā fungi debebat sacerdotio: quo mortuo succederet sibi fili
us eius: sed post hoc totum destructum fuit: esdras idipsum re
parauit ac vsq; ad herodem durauit: qui videns eos ambitio
sos t inde sibi commodum lucri prouenire: vendidit summu[m]
sacerdotiu[m] duobus scilicet anne t cayphc: qui sibi vicissim in
minysterio succedebant: vtilitatemq; in cōmuni habebat. **H**y
quoq; pontifices: quāuis non habebant iudiciu[m] sanguinis: ha
bebant tamen iudiciu[m] examinis: quia causas ad ritus iudeorū
spectantes ipsi examinabant: t sic causas examinatas presidi
cesarū offerebant: vt secūdum probata ferret ipse preses sentē
tiā pro vel cōtra. **D** alma mater ecclesia qm ingens res tibi p
ponitur speculanda a nouerca synagoga Ambitiose t quaritia
sacerdotu illius temporis cecidit corona capitis: t omnis eius
decor t potestas periyt. **V**nde merito timendum ne vitys hu
iuscemodi inquinata: que fuisti t censuris dei sponsa: efficiaris
adultera t digne reprobanda: ac tanq; meretrix obprobrio nō
momentaneo sed sempiterno plectenda. **C**onstat enim vero:
q; raro bono peraguntur exitu: que malo sunt inchoata princi
pio: vt habet. 6i. distincio: c. **M**iramur. Bonū habes o alma
t decora sposa principium: sed non minor tibi incumbit cura
conseruare quod instituta es t effecta: q; diligentia tue institu
tioni adhibita est t plantationi. **O** pie deus quanta dispendia
prouenerūt vel euenerūt patrys: ciuitatibus: opidis: villagys:
personis: t quod periculosius dampnabiliusq; ē animabus ex
symoniaca peste: ymmo ex violenti intrusione aliquorum bo
num commune dirigentium: calamo nō potest exarari: ore ne
quit exprimi: nc scio si corde humano etiam subtilissimo possit
ad plenum concipi. **V**ere multa hominum corpora iam in pul
ueres sunt redacta que cum animabus suis adbuc in vita sub
fisterent: nisi ex tam scandaloso accidenti mors iopinata eos e
medio rapuisselet. **O** qm districtum habebunt iuditium qui tan
torum t tot hominum mortibus per symonic t ambitionis vi
tia: dedecrunt sufficiens dicam an euides fomentum. **H**y quid
egerunt nisi cum anna t caypha regnare non vocati voluerūt

Illumina spōsam tuā o fili virginis nec eā patiaris inquinari
alenoꝝ sordibus que tuis extat lota sudoribus & venustata la-
boribus. **L**urbe te cōprimūt oꝑceptor & tu dicis. **Q**uis me teti-
git luce. 8. **E**t quid apostoloꝝ principi respondissē te constat nisi
quod subditur. **T**etigit me aliquis. **C**ere dñc tāgunt te nō solū
cōprimēdo corporaliter: sed occidēdo spiritualiter: nō ad salutē:
sed ad pnicie: quia qđ iustitie ē & iuris nō saluando sed calcān-
do. **Q**uod pietatis ē non amando sed ingulando. **Q**uod humili-
tatis ē nō lectando sed repudiando. **Q**uod honestatis ē non ze-
lando sed dāpnabiliter simulādo. **H**umiliter & cū tremore dico
annas & cayphas sublati sunt e medio psonalit̄: s̄ exticti non
dū sunt totaliter. **A**n regnant adhuc pcialiter: **N**ouit q̄ iudica-
bit oia: cui nota sunt cūcta secreta. **I**p̄e iudiciū dabit pro māsue-
tis terre. **A**udiant hec mansueti & letens q̄ veniet tēpus i quo
multoꝝ capita cōquassabit qui corā iniquis iudicibus ēt intro-
gatus tacuit. **C**ecundo iste egressus fuit penalis q̄ veraciter
virgini marie nūciatus. **O** quāto merore cor virginis fuit pfoſ-
sum cū audiret ab apostolis fugitiuis vnicū filiū suū totale ſola-
tiū ſuū a diſcipulo traditū: a furioso populo captū ligatuꝝ & con-
culcatū: a suis quoq; in manib; ipioꝝ tanq; leonū rugiētium
dimiſſum. **P**er pēdat fidelis deuotio quāto cōpassiōis gladio il-
lud virgineū pectus confodiebat: cū eius filius vñigenitus ſic
dire oī postpoſita hūgnitate in captiōe ſubplātabat: yberabat:
& calcib;: pugnis: ac lignis ſacratiſſimū: tenerrimūq; corpus
lacerabat. **N**ō dubiū qui toto mētis affectu ſpiritu parūp reſo-
cillato: flāmia pfecte caritatis ſuccēſa: mente dixit deuota. **S**ur-
gā & circuibo ciuitatē per vicos & plateas querā quē diligit aia
mea. **D**eniq; imaginare potest quisq; fidelis q̄ occurruunt ei vi-
giles qui custodiebant ciuitatem: quibus parumper gressum fi-
gētibus virgo ait plena meroribus. **N**um quem diligit anima
mea vidistis? **A**t illi. **Q**ualis est dilectus tuis o pulcherria mu-
lierū. **D**ilectus inquit meus candidus & rubicūdus electus ex
milib; **E**t illi. **A**n ille est quem principes nostri hac nocte ce-
perut & ad domū anne tanq; malefactoꝝ pſentātes duxerunt.
Quo audito ingemiscēs & dolens ylterius ſine paуatione pro-
gredi non valuit licet gemitibus & ſpirib; affectuofiffime pſe-
cuta fuit. **H**anc tenerrimam desolatamq; virginē matrē pia il-
la magdalena nō dereliquit ſ̄ mēte vulnerata liez fide quassa-
ta que in virgine permansit ſolidiſſima: ſecuta ē tñ p multa ſu-
piria. **O** ytinā nos iueniri poſſimus in tali comitua idubie di-

uina nobis arrideret grā. **T**ertio fuit ille egressus valde pēa
lis: qz ab anna nequiter interrogatus t signāter de duobus vi
delicet de discipulis suis quos estimauit seductos t de doctrīa
eius nō cognoscēde veritatis amore hz occasione calumpnie vt
haberet aliquid ex ore eius vñ accusaret cū **O**ia mea attēde
duo in domo anne spōso tuo xpo ipso. s. false doctrine semia
tionē. **E**t ex tali doctrīna hoīm seductionē. **E**t vtinā cū ppheta
seducaris t dicas **D**omiū seduxisti me t seductus sum **A**usculta
ta deinde prudēter loquēte t de discipulis fugitiuis tacentem
Quia reliquerāt dñm redemptorē q vergebat in eoꝝ cōfusioꝝ
Bona igit qz dicere nō potuit de discipulis tacuit: dās exēplūz
ōnibus ne p̄ximū post tergū cōfūdamus: de doctrīna vero inq
itus osendit eā nō fore suspectā: sed ex loco t audiētiū testimo
nio merito approbandā dicens **E**go palā locutus sum mundo
idest nō in angulo vel in occulto sed i publico **E**go semper do
cui. s. in solemnitatibus pasce: penticostes: t scenopbegie corā
populi cōgregata multitudine. **I**n tēplo t i synagoga vbi oēs
iudei cōueniuit. **E**t in occulto locutus sum nihil. **Q**uod intelligi
tur: vt occultareſ **Q**uasi diceret Ueritatem andire eius amore
nō desideras. **I**nterroga eos qui audierūt **D**e quoꝝ dictis suspi
cionē nō habeas. **I**psi enī sciūt qd dixerī ego. **S**up quo ait **C**ri
sostomus **I**nterroga inimicos meos q infidiant mihi. **O** veri
tatis inaltricabilis demōstratio: cū quis ēt iimicos aduocat i
testes vboꝝ suox. **T**ūc vnuſ ministrox pontificis q opinatur a
quibusdā fuisse malcus **L**uius auriculā absciderat petrus quē
fanauerat xps: cius beneficio ingratus vindicare se de discipu
lo volens in magistrū extendēs manū procaciter dedit alaphā
ihesu atrociter dices exprobrāter. **S**ic respondes pōtifici: **A**cce
pit nēpe respōsionē dñi ihesu qsi pontificē notasset de stulta int̄
rogatiōe. **U**n qsi zelās pro pōtificis honore nō horruit dño ma
iestatis qsi presumptuoso alaphā penalē valde infligere ac si v̄
banitatē verbere vellet docere. **O**ia mea vide qđo tanq̄ pre
sumptuosus p̄cutif dñs vt humilē pacientiam doceat t omnē
p̄sumptiōis notā hō miser euadat. **U**el scđm theophilū: qz xps
interpellabat ministrox astantiū testimoniuſ. **I**ste volens se ex
cusare non fauere parti t doctrine xpi: quasi se insinuat ac si di
cat verbere quāuis nō codē sermone. **D**octrīna vestra sic mihi
placuit: prout frontosa respōsio resonat corā pōtifice tāto: **E**cce
quid loquiſ hō iste ipr:dēs: dñm maiestatis cedens. **S**ic iquit
respondes pōtifici: **Q**uasi dicat **L**um tātus pōtifex a te dignat

audire verbum: tam obprobriosum non vereris dare respōsū:
Disce ex verbere quomodo de cetero debeas domino meo re-
spondere:cuius gratiā mecum deberes summe affectare: Ecce
quomodo blanditur pro domino:qui pro fauore captando iho-
mine:nō timet in xpīn deum manū inicere. O quot sunt hoc i
tempore ministri magis pro regc:qz pro diuina lege certantes.
plus pro lucro qz pro veritate desudantes Ue seruis:dominoꝝ
amore veritatem calcātibus Quid a domino suo iste ribaldus
iussus fecisset:cum tam crudeliter persuasione dyaboli sine mā-
dato dñi sui in iustum t innocentē desuit: Habes igitur i hoc
seruo neqz magnam proteruiam:sed apprehende dñi tui pcussi
magnam paciētiam Ait nempe Si male locutus sum: testimo
perhibe de malo Id est demonstrare t reprehendere cura. Si aut
bene Id est si nō habes qd iuste querelle Quid me cedis: Utiqz
iuste cedis o miser:qz iuste reprehendere nequis O pie ihesu
qz benigne:qz mansuete:qz caritatue loqueris O quāta paciē-
tia relucet in verbo t scrinone isto Estimo signū percussure in
maxilla xpī remansisse:t sanguinem ex dentibus profluxisse:
t nihilominus cū dignus eset percussor absorberi a terra : t p-
cussus potens eset eum demergere in abyssum inferni:tamen
potentiā celans t misericordiam approbas dulci responsionis
vbo se ponere vult hominū iuditio:cū tñ p̄ eternus ēne sibi de-
dit iuditii filio utiqz vnigenito:vt patientiam disceret inops t
paup̄ hō a deo vō t p̄ hominibꝝ humanato: humiliato:pcusso:
t abiecto O si cogitamus quis alaphā acceperit:nōne vellem⁹
cum qui pcusset celesti igne csumi:aut a terra absorberi: aut ar-
reptū demonio voluntari:aut alia aliqua huiusmodi: vel etiam
grauiori qualibet pena puniri: Aug⁹ Quid horꝝ per potentiam
iubere nō potuisset:per quē factus ē mundus:uili patientiā nos
maluisset docere qua vincitur mundus: O quantū ab hac via
digressi sumus:qui leue t volatile verbum tam impaciēter tol-
leramus Statim nempe iracundie flamma succendimur: tre-
munt manus:rigescit corpus:flāmescent oculi:pallescit facies
t tota armonia alterat̄ hois Pro verbo paciētie respōsū dam⁹
cōtumelie maledictiōis horrede Et modis qbus possumus vo-
lunus vindictā exercere:qz exemplar paciētie pfulgidum nō
habuissimus in salvatore Sed aliquis forte dubitat quare alte-
rā maxillā non prebuit:cū tñ hoc secundū cius doctrinam alie-
nū non fuerit. Audiat huiusmodi non meam sed beati augusti
ni desup̄ sūmā qz dicta t precepta scripture ex factis xpī t san-

etorum debent interpretari. Si ergo sacra scriptura sic inter̄p
tanda est scđm qđ xp̄s & sancti eam seruauerūt: & ipse xp̄s vtqđ
prius impleuit precepta que docuit: non ergo aliam prebendo
maxillam percucienti ostendit nō semper actu: sed aquando
sic se causa offerente debere agcre aio vero paratum esse ad pa
ciendum si opus esset: fieri enī potest vt alt̄. ram percucienti p̄
beat sed iratus. Sed beatus ē ille qui i omnibus que iniuste pa
titur dicere pro iustitia potest. Paratum cor meū deus: paratu
cor meū. Unū hoc & similia non absolute debet intelligi: sed ma
gis secūdū animi preparationē: vbi sic viderit expedire ad dei
honorē & ecclesie edificationē. Sed o aia mca diligcta quid faci
es magnaz digressionem de vna alia maxilla prebenda: Vide
potius & reconde tibi qđ sponsis tuis nō solum maxillam: ve
rū etiaz totum delicatissimum corpus suū exposuit pro te atrocis
simis tormentis etiā p̄ singula membra: pro vt suo patebit loco
diuina nobis cooperante clemētia. Quarto fuit iste egressus
multum penalis: qđ ab apostoloruz principe fuit confanibiliter
negatus. Nam vt dicitur iohānis.18. Petrus stabat ad ostium
foris: & ille alius discipulus qđ erat notus pōnifici exiuit & dixit
ostuarie & introduxit petrum. Dixit ergo petro ancilla c̄stiarj: a
cū staret cū ministris ad ignē: qđ frigus erat. Cere frigus: qđ n̄
cesserbut i eius pectore ignis ille dinue: zelus caritatis que fo
ras mittit timorē. Nūqđ & tu ex discipulis es hois istius: Qua
si diceret Tu hic stas qđi vn⁹ ex nr̄is: s; queso te nr̄ es: an hois
istius. Vnde nepe mibi qđ discipulus hs hois istius. Tūc vni⁹
mulier] voce pcusus dū mori timuit vitā negauit dices. Nu
luer nō sū: neqđ noui illū. Ecce quo timet corā muliere: qđ spospō
dit cū dño in carcerē & in mortē ire. Quid faceres o princeps i
medio lacerantū leonū: qđ sic p̄cipitatus es ad viiius paupcule
verbū. Quid queso dices pcusus a potēte: qđ sic ecclisti corā
ipotēte muliere. Non dixit illa Tu es discipulus hois seducto
ris & malefactoris istius: sed sine additione interrogat. An hois
istius Negas te non esse discipulū eius. Cere magnuz facinus
ē: & satis non est: sed abnegas super hoc te non habere notitiā
eius. Et ego vermiculus ad te o princeps ago. Quis ille fuit qđ
clara voce profitendo veritatez eius confelius est diuinitatez
dicens. Tu es christus filius dei viui. Nonne pater tibi hoc
verbum de verbo reuelauit? Nonne iam retro aspicis qui
a profectu tam magno cadis? Vnde ergo ne ille iniquus
qui expetiuit te vt cribraret sicut triticum: puluerizet te

ad vocem mulieris qui hominem primum cepit per mulerem
Deniqz q̄ habuisti i cōfessiōe p̄pis reuelationē: ausulta gallicā
tū in negatione te monentē **E**quif **E**t statim gallus cantauit
Gallus cantat: petrus negat: cū mulier interrogat t̄ sic gallicā
tū nō auscultat: t̄ populus ille induratus ih̄m molestare coraz
anna non dormitat. **O** quo dñs n̄ in illo negāte discipulo tor
q̄bas euz ex spōsione facta plus ei q̄m aliis tenebat **N**ā beatu
eē petri pfessus ē in cōfessione: t̄ ecce iā hō peccator ē magnus
in horibili negatione. **O** aia mea esto in dñi timore restricta t̄
tuū lapsū sp̄ formida: cuz ore diuino laudatus ex ore proprio
audiat̄ negās: ancille voce cōsternatus **I**ndubie magnaꝝ fecit
iuriā: qui sic ancille ptimuit loquelā: vt eternā pfiteret se ne
scire medelā. **D**eniqz sic t̄ sic dñs vilipēsus a pficiis derelictus
a discipulis: manct ad oia paciēs t̄ inpturbabilis: t̄ cuz magna
cordis cōpassione aia mea lequeſ vt videat finem: quia in illo
plena fide generis huīani perpendo constare salutem. **E**t hec
de secundo egressū.

Tertio o aia mea dilecta fi
delis t̄ dilecta vide filiū dei egressum tertium: qui
ē ab anna ad cayphā pontificē impiū: qui quidem
egressus valde extitit penalīs ppter q̄tuor. Primo
q̄ falsis testimoniis infestatus. Secundo ab ipo pontifice adiur
atus. Tertio ab oib̄ obprobrys t̄ illusionibus agitatus Quar
to iterū calūpniose in iuditio pñtatus. Hys igis plibatis restat
videre quō duxerunt cū ad cayphā: ad quē misit cū annas liga
tum quasi dignum morte t̄ reum. Nam cōuenerunt principes
sacerdotum t̄ scribe: idest legisperiti. Et seniores populi: idest
iudices ordinary. Et impleta ē scriptura dauitica psalmo scđo:
Astitcrunt reges terre t̄ principes cōuenerūt in vnū aduersus
dominū t̄ aduersus xp̄m eius. **O** ihesu fili dei q̄m dire t̄ crude
liter cōfusibiliiterq; pñtar⁹ fuisti: t̄ quāto gemitu suspirabat bea
tissima virgo mater qñ primo vidi te filium suū: m̄ post captio
nez: illo. s. tēpore quo a domo amie ad caypham presentabaris
cum libenter te fuisset amplexata sed hic illucq; trusa ac mini
me permissa. Vere dicere potuit **G**letū fecit mibi dominus nō
risim **H**emitū non cordis tripudium **M**isericōdū non letitiā
Obprobriū nō gaudium. **E**t quis consolabitur animū meū. **E**t
ego ayo ad te o mater dei spōsa dñi mei: regis mei. **V**olue facie
modicū t̄ aspice oculū pudicitie tue: vide petrū sequētē filiū tuū.